

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 11.9.2009

KOM(2009) 466 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Integrovanou námornou politikou k zlepšeniu spravovania Stredozemia

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Integrovanou námornou politikou k zlepšeniu spravovania Stredozemia

1. ÚVOD

V rámci rozsiahlych verejných konzultácií, ktoré viedli k prijatiu integrovanej námornej politiky EÚ v roku 2007, bola vyjadrená široká podpora myšlienke týkajúcej sa možnosti zosúladenia intenzívnejšej námornej hospodárskej činnosti a ochrany životného prostredia a vytvorenia symbiotického vzťahu medzi nimi, pokiaľ budú náležite spravované a budú k dispozícii medzisektorové mechanizmy.

Stredozemie je najlepším príkladom morského regiónu, kde by mohla ľudská činnosť priniesť väčší hospodársky úžitok z mora s oveľa menším negatívnym vplyvom na ekosystém. Táto oblasť však zahŕňa viac ako dvadsať pobrežných štátov s rozličnou úrovňou hospodárskeho rozvoja a administratívnych kapacít a so značnými politickými názorovými rozdielmi vrátane vymedzenia územia a mora. Na rozdiel od iných polouzavretých morí, akými sú Baltské alebo Čierne more, tvorí veľkú časť Stredozemného mora šire more, z čoho vyplývajú osobitné otázky riadenia.

Sedem pobrežných štátov sú členskými štátmi EÚ, dva štáty sú kandidátskymi krajinami a tri štáty sú potenciálnymi kandidátskymi krajinami, na ktoré sa vzťahuje politika EÚ v oblasti rozširovania. Ostatné štáty majú dlhodobé úzke vzťahy s EÚ, hlavne v rámci európskej susedskej politiky. Všetky štáty okrem jedného sú členmi Únie pre Stredozemie.

V tomto oznámení sa kladie dôraz na mechanizmy a nástroje, ktoré by sa mali použiť na dosiahnutie integrovaného prístupu k riadeniu námornej činnosti v oblasti Stredozemného mora. Cieľom tohto oznámenia je doplniť rozličné sektorové opatrenia, ktoré podporuje EÚ v oblasti Stredozemného mora. Zatiaľ čo sa integrovaná námorná politika v prvom rade zameriava na členské štáty, toto oznámenie obsahuje požiadavku celkového zintenzívnenia spolupráce s partnermi v Stredozemí, ktorí nie sú členmi EÚ, na príslušných úrovniach.

2. HLAVNÉ VÝZVY

450 prístavmi a terminálmi v Stredozemí prechádza 30 % celosvetového námorného obchodu a štvrtina celosvetovej námornej prepravy ropy. Na jeho pobreží má svoj domov viac ako 150 miliónov obyvateľov. Tento počet sa počas turistickej sezóny zdvojnásobuje. Loví v ňom polovica rybárskej flotily EÚ, väčšinou malí a drobní rybári, a zvyšuje sa produkcia morskej akvakultúry. Tlak na zásoby rýb spôsobujú aj plavidlá z krajín južného Stredozemia a z krajín, ktoré nie sú členmi EÚ.

Tento veľmi vysoký tlak hospodárskych činností na ekosystém v Stredozemí je čoraz vyšší. Hoci na tento sektor vážne vplýva súčasná hospodárska kríza, očakáva sa, že v dôsledku zvýšenej potreby prepravy cestujúcich, turistov a tovaru vrátane energie sa námorná doprava bude aj naďalej rozvíjať. Vývoj, napríklad v oblasti plavieb na výletných lodiach, bol veľmi rýchly, pričom každý veľký prístav v Stredozemí

privíta ročne viac ako 1 milión cestujúcich. Na pobrežiach, ktoré sú už teraz husto obývané a zastavané, sa buduje infraštruktúra, rozvíja cestovný ruch a stavajú sa zariadenia na trávenie voľného času (V niektorých pobrežných oblastiach Talianska, Francúzska a Španielska už zastavané plochy do jedného kilometra od mora prevyšujú 45 %).

Výsledkom tejto neustálej ľudskej činnosti a neustáleho hospodárskeho vývoja bola zvýšená degradácia životného prostredia. Zraniteľné životnéenské prostredie v Stredozemí je ohrozené znepokojujúcou kombináciou znečistenia z pevniny a lodí, odpadkami, negatívnym vplyvom na biodiverzitu, nadmerným rybolovom a degradáciou pobreží. Stredozemné more je podľa dohovoru MARPOL klasifikované od roku 1983 ako „osobitná oblasť“ vzhľadom na znečistenie ropou a od mája 2009 vzhľadom na odpadky¹. Medzi najvyššie priority Únie pre Stredozemie patrí odstránenie znečistenia Stredozemia². Pobrežie je čoraz viac ohrozené vrátane jeho unikátneho kultúrneho a prírodného dedičstva predstavujúceho viac ako 400 lokalít nachádzajúcich sa na zozname UNESCO.

Oblasť Stredozemia označil Medzivládny panel o zmene klímy za obzvlášť ohrozenú, pričom je táto oblasť ohrozená predovšetkým rizikom záplav, erózie pobrežia a ďalšou degradáciou pôdy³, čo ešte väčšmi zvyšuje potrebu nástrojov, ktoré môžu uľahčiť prispôsobenie sa zmene klímy. Nelegálne prístahovalectvo po mori je pre tento región veľkým problémom, ktorého riešenie a zabránenie stratám na ľudských životoch si vyžaduje spoluprácu s partnermi v Stredozemí.

3. ZLEPŠENIE RIADENIA NÁMORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ

Uvedené výzvy si vyžadujú odstránenie dvoch výrazných slabých stránok riadenia. Po prvé: Vo väčšine štátov Stredozemia realizuje každú sektorovú politiku iný administratívny orgán, rovnako ako sa každá medzinárodná dohoda vykonáva prostredníctvom osobitného súboru pravidiel, čo sťažuje získanie prehľadu o celkovom vplyve námorných činností vrátane celého pomoria. Po druhé: Vysoký podiel širého mora v Stredozemnom mori, sťažuje pobrežným štátom plánovanie, organizovanie a reguláciu činností, ktoré priamo vplývajú na ich teritoriálne vody a pobrežia. Kombinácia týchto dvoch prvkov spôsobuje, že sa politiky a činnosti spravidla realizujú oddelene a bez náležitej koordinácie všetkých oblastí činnosti, ktoré majú vplyv na more, ako aj všetkých miestnych, vnútroštátnych, regionálnych a medzinárodných účastníkov. Okrem toho existujú aj ďalšie závažné otázky dobrého spravovania – účasť zainteresovaných strán, transparentnosť rozhodovania a uplatňovanie dohodnutých pravidiel.

3.1. Úloha pobrežných štátov Stredozemného mora

Vytvorenie strategického a integrovaného prístupu na vnútroštátnej úrovni je základom tvorby integrovanej námornej politiky⁴. Členské štáty v Stredozemí sa vyzývajú, aby pokračovali v úsilí o vypracovanie vlastných integrovaných

¹ MARPOL prílohy I (Ropa) a V (Odpadky).

² Parížska deklarácia z 13. 7. 2008 a súvisiaci odkaz na iniciatívu Horizont 2020.

³ SEK(2008) 2868.

⁴ KOM(2008) 395.

námorných politík. Na uľahčenie výmeny osvedčených postupov vytvorila Komisia systém výmeny informácií a dokumentovania dosiahnutého pokroku⁵.

Niektoré členské štáty už prijali konkrétne opatrenia na zlepšenie riadenia námorných záležitostí. Je však potrebné ďalšie úsilie, najmä na vytvorenie osobitných rozhodovacích štruktúr oprávnených na koordináciu jednotlivých politík.

Komisia:

- navrhne, aby sa koordinačné strediská na vysokej úrovni v členských štátoch pravidelne zaoberali problematikou Stredozemného mora s cieľom diskutovať o dosiahnutom pokroku v rámci tvorby integrovanej námornej politiky;
- podporí členské štáty vo výmene osvedčených postupov riadenia námorných záležitostí, najmä prostredníctvom programov zameraných na európsku územnú spoluprácu v Stredozemí.

Polouzavretosť Stredozemného mora a cezhraničný vplyv námorných činností si vyžadujú intenzívnejšiu spoluprácu s partnermi v tejto oblasti, ktorí nie sú členmi EÚ. Uvedená výmena informácií sa rozšíri na partnerov, ktorí nie sú členmi EÚ, majúcich záujem o integrovaný prístup. Preto by sa mohli partneri, ktorí nie sú členmi EÚ, vyzvať, aby určili kontaktné osoby, ktoré by sa mohli v prípade potreby zúčastňovať na dialógu na vysokej úrovni týkajúceho sa celého pomoria. Spolupráca na tvorbe integrovanej námornej politiky a lepšie riadenie námorných záležitostí budú vychádzať zo súčasného multilaterálneho rámca, Únie pre Stredozemie, existujúcich bilaterálnych dohôd a regionálnej spolupráce v rámci európskej susedskej politiky a vzťahov s kandidátskymi a potenciálnymi kandidátskymi krajinami.

Komisia rozhodla, že:

- vytvorí pracovnú skupinu pre integrovanú námornú politiku s cieľom iniciovať dialóg a výmenu osvedčených postupov s pobrežnými štátmi Stredozemného mora, ktoré nie sú členmi EÚ;
- v rámci európskej susedskej politiky a nástroja partnerstva⁶ poskytne partnerom v Stredozemí, ktorí prejavia záujem o integrovaný prístup k námorným záležitostiam, technickú pomoc, a tak zvýši informovanosť a prispeje k stanoveniu cieľov a vytvoreniu mechanizmov realizácie.

3.2. Spravovanie mora

Dohovor Organizácie Spojených národov o morskom práve (UNCLOS) z roku 1982 tvorí hlavný rámec pre väčšinu námorných činností a rieši mnohé otázky

⁵ Webové stránky: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/governance_memberstates_en.html
http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/memberstates_en.html

⁶ Regionálny strategický dokument nástroja európskeho susedstva a partnerstva (2007 – 2013) týkajúci sa euro-stredozemského partnerstva.

medzinárodného zvykového práva. Ratifikovali ho všetky pobrežné štáty Stredozemného mora okrem Turecka, Sýrie, Izraela a Líbye.

V súčasnosti tvorí veľkú časť Stredozemného mora šire more. Približne 16 % mora tvoria teritoriálne vody a 31 % rozličné námorné zóny, pričom sú často medzi pobrežnými štátmi spory buď o rozsahu alebo o platnosti nároku⁷.

Takéto rozloženie znamená, že sa veľká časť vôd Stredozemného mora nachádza mimo oblastí, na ktoré sa vzťahuje jurisdikcia alebo zvrchovaná právomoc pobrežných štátov. V dôsledku toho nemajú tieto štáty normatívnu ani vykonávaciu právomoc na komplexnú reguláciu ľudských činností mimo uvedených oblastí vrátane ochrany morského prostredia a spôsobu rybolovu a využívania energetických zdrojov. Mimo uvedených oblastí môžu pobrežné štáty prijímať opatrenia iba pokiaľ sa týkajú ich vlastných občanov a plavidiel. Niektoré kroky na ochranu morského prostredia a ochranu a obhospodarovanie živých zdrojov je možné podniknúť spoločne v obmedzenom rámci regionálnych dohôd, aj keď zostáva problém vykonávania prijatých rozhodnutí aj voči tretím štátom, ktoré nie sú zmluvnou stranou.

K tejto situácii došlo v dôsledku toho, že problémy vymedzenia hraníc medzi susediacimi štátmi v Stredozemí súvisia so zložitými a politicky citlivými konfliktami v oblasti, ktorá nie je širšia ako 400 námorných míľ. Táto situácia je v protiklade k situácii v ostatných polouzavretých moriach v celej EÚ, napr. Baltskom mori, kde väčšina krajín vyriešila otázky vymedzenia hraníc na základe UNCLOS a dohodla sa na námorných zónach.

Pokiaľ ide o multilaterálnu spoluprácu, medzinárodné a regionálne dohody upravujúce námorné činnosti sa až na niekoľko výnimiek zameriavajú iba na jeden sektor. Komisia nechala vypracovať štúdiu, ktorej cieľom je určiť hlavné prekážky brániace ratifikácii, vykonávaniu a plneniu rozhodnutí prijatých v rámci existujúcich dohôd a organizáciami zaoberajúcimi sa námornými záležitosťami v oblasti Stredozemného mora a určiť možnosti zlepšenia multilaterálnej spolupráce a súvisiacej pomoci.

Ak sa má dosiahnuť pokrok pri dosahovaní medzisektorového prístupu k námorným záležitostiam, je potrebné získať transparentnejší prehľad vykonanej práce týchto organizácií vrátane zistenia toho, či sa systematicky monitorujú a plne uplatňujú ustanovenia, ktoré prijali alebo presadzovali tieto orgány. Podobne je potrebné objasniť úlohy a povinnosti pobrežných štátov, najmä pokiaľ ide o spravovanie námorných zón z hľadiska udržateľného rozvoja.

Vzhľadom na rozdiely v politickej a hospodárskej situácii by sa malo podnietiť zlepšenie spravovania mora na subregionálnej úrovni. Pokrok v tomto smere sa dosiahne najmä vtedy, keď sa susedné pobrežné štáty dohodnú na vymedzení

⁷

Pokiaľ ide o vodný stĺpec, päť pobrežných štátov prijalo právne predpisy, v ktorých sa uvádza priľahlé pásmo 12 námorných míľ patriace k teritoriálnym vodám, v ktorom budú presadzovať colné, daňové, imigračné alebo sanitárne právne predpisy a iné právne úpravy. Päť pobrežných štátov deklarovalo archeologickú zónu patriacu k teritoriálnym vodám, v ktorej budú chrániť podmorské kultúrne dedičstvo. Štyri pobrežné štáty deklarovali rybolovné ochranné zóny a tri pobrežné štáty ustanovili zóny ekologickej ochrany. Päť pobrežných štátov deklarovalo výhradné hospodárske zóny, v ktorých má pobrežný štát zvrchované právo nakladať so živými a neživými morskými zdrojmi.

spoločnej námornej hranice alebo keď budú účinne spoločne obhospodarovat' svoje živé alebo neživé zdroje. Zúčastnené strany už upozornili vlády a medzinárodné inštitúcie na naliehavosť dosiahnutia pokroku v tejto oblasti.

Komisia:

- podporí štruktúrovaný a neformálny dialóg pobrežných štátov Stredozemného mora prostredníctvom stretnutí na vysokej úrovni, akademických a iných medzinárodných organizácií s cieľom zlepšiť spravovanie morí aj na subregionálnej úrovni;
- predloží prehľad existujúcich dohôd a organizácií v oblasti námorných záležitostí týkajúcich sa Stredozemia;
- vydá odporúčania na zlepšenie medzisektorovej spolupráce medzi existujúcimi dohodami a organizáciami;
- bude pokračovať v podpore ratifikácie a koordinovaného uplatňovania dohovoru UNCLOS v rámci svojich bilaterálnych vzťahov;
- nechá vypracovať štúdiu o nákladoch na vymedzenie námorných zón a o jeho prínosoch.

3.3. Intenzívnejšia účasť zainteresovaných strán

Význačným rysom integrovanej námornej politiky bola od začiatku intenzívna účasť zainteresovaných strán. Občianska spoločnosť podporuje zlepšený dialóg na regionálnej úrovni ako prostriedok zlepšenia spravovania v Stredozemí. Nedávno bola v Stredozemí zriadená aj regionálna poradná rada zoskupujúca zúčastnené strany z odvetvia rybolovu.

Účasť zainteresovaných strán bude aj naďalej hlavnou prioritou realizácie integrovanej námornej politiky v Stredozemí.

Komisia:

- podporí platformy zúčastnených strán v tom, aby sa pravidelne zaoberali problematikou Stredozemného mora s cieľom navrhnuť priority v rámci tvorby integrovanej námornej politiky na úrovni celého pomoria;
- preskúma možnosti lepšieho združovania zúčastnených strán zo všetkých pobrežných štátov.

4. MEDZISEKTOROVÉ NÁSTROJE INTEGROVANÉHO RIADENIA NÁMORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ

Lepšiemu riadeniu námorných záležitostí musia zodpovedať medzisektorové nástroje určené na vytvorenie dodatočného potenciálu hospodárskeho rastu v rámci námorných činností a na zabezpečenie ochrany životného prostredia a lepšej budúcnosti pobrežného obyvateľstva.

4.1. Námorné priestorové plánovanie a námorné stratégie

Aj keď je v súčasnosti námorná činnosť v Stredozemí zasiahnutá hospodárskou krízou, očakáva sa, že sa bude rozvíjať, a to počnúc námornou dopravou až po obnoviteľnú energiu a cestovný ruch. Intenzívnejšie využívanie rastového potenciálu pomoria v podmienkach, ktoré sú v súlade s dosiahnutím dobrého environmentálneho stavu, a následná optimalizácia výsledkov sa dá lepšie dosiahnuť prostredníctvom námorného priestorového plánovania (NPP).

Námorné priestorové plánovanie má predstavovať účinný nástroj riadenia na uplatňovanie správy založenej na požiadavkách ekosystému, na skúmanie vzájomne súvisiacich vplyvov námorných činností, riešenie konfliktov vyplývajúcich z využívania priestoru a zachovanie morských biotopov. Oznámenie Komisie o návode z roku 2008⁸ obsahuje súbor zásad vytvorenia prístupov členských štátov EÚ k NPP a rovnako môže poslúžiť v širšom kontexte Stredozemia.

V porovnaní s ostatnými morami však NPP v Stredozemí zaostáva, čo môže byť v dôsledku toho, že stanovenie námorných zón a vymedzenie hraníc sú aj naďalej citlivou otázkou. Týmto výzvam sa treba postaviť, aby sa priestorové plánovanie dalo realizovať na primeranej úrovni.

Členské štáty EÚ sa dohodli na dosiahnutí dobrého environmentálneho stavu v morských vodách do roku 2020⁹ prostredníctvom vytvorenia integračných „morských stratégií“ uplatňujúcich prístup založený na požiadavkách ekosystému na ľudské činnosti, ktoré majú vplyv na more a ktoré úzko súvisia s NPP. Splnenie týchto záväzkov v prípade potreby prostredníctvom spolupráce v rámci regionálnych dohovorov o mori [najmä Barcelonským dohovorom a Všeobecnou rybárskou komisiou pre Stredozemné more (GFCM)] alebo na subregionálnej úrovni je kľúčom k uplatňovaniu integrovanej námornej politiky v Stredozemí. Okrem toho je integrovaný prístup k riadeniu rybolovu založený na požiadavkách ekosystému už cieľom „nariadenia o Stredozemí“¹⁰. Tento prístup ešte podporí nadchádzajúca reforma spoločnej rybárskej politiky EÚ¹¹.

⁸ KOM(2008) 791.

⁹ Smernica 2008/56/ES z 25. 6. 2008.

¹⁰ Nariadenie Rady (ES) č. 1967/2006 z 21. 12. 2006.

¹¹ KOM(2009) 163.

Komisia:

- nechá vypracovať štúdiu o NPP v oblasti Stredozemného mora s cieľom určiť potenciálne oblasti jeho uplatnenia, analyzovať prekážky a upozorniť na potenciálne reakcie na jeho uplatnenie v špecifických subregiónoch alebo morských oblastiach;
- potom začne realizovať projekt testovania uplatňovania NPP na subregionálnej úrovni a podpory konkrétnych cezhraničných postupov;
- pomôže členským štátom prostredníctvom spoločnej stratégie uplatňovania plniť záväzky vyplývajúce z rámcovej smernice o morskej stratégii vo vzťahu k ich morským stratégiám vrátane komplexného posúdenia morských vôd a ich využívania do roku 2010.

4.2. Integrované riadenie v pobrežných oblastiach a na ostrovoch

Zmena klímy, rozvoj prístavov, cestovný ruch v pobrežných oblastiach a s tým súvisiace investície, starosti o ochranu námorného dedičstva a morského prostredia vrátane lokalít v rámci sústavy NATURA 2000 si vyžadujú integrovaný prístup k riadeniu pobrežných oblastí Stredozemného mora. Komisia sa zasadzuje o zabezpečenie toho, aby adaptácia na zmenu klímy v pobrežných a morských oblastiach získala potrebnú prioritu ako sa uvádza v bielej knihe¹².

Aj na zachovávanie a vzájomné prepájanie námorného dedičstva v súlade s hospodárskymi a environmentálnymi záujmami sa budú využívať existujúce nástroje, akými sú iniciatíva Európske vysokokvalitné destinácie (EDEN) a cena EÚ za kultúrne dedičstvo Europa Nostra. Celá oblasť Stredozemného mora má v tejto súvislosti vzhľadom na svoje kultúrne bohatstvo rozsiahle možnosti ďalšieho rozvoja.

Nástroje medzisektorového riadenia môžu pobrežným regiónom Stredozemného mora pomôcť integrovaným spôsobom lepšie riešiť otázky sociálnej, environmentálnej a hospodárskej udržateľnosti. Členské štáty v Stredozemí vypracúvajú vlastné stratégie integrovaného riadenia pobrežných zón (ICZM) a ES nedávno parafovalo prvý právny nástroj platný v celej oblasti Stredozemného mora týkajúci sa ICZM prijatý v rámci Barcelonského dohovoru¹³.

Je však potrebné ďalšie úsilie, napr. zlepšovanie koordinácie riadenia rozvoja v pobrežných vodách a s ním súvisiaceho rozvoja pobrežia (rozhranie pevniny a mora). Obzvlášť sa to týka ostrovov, pre ktoré sú prepojenia mimoriadne dôležité. V tejto súvislosti sa členské štáty vyzývajú, aby vypracovali integrované stratégie zvládania výziev ostrovných regiónov a zriadili systém výmeny osvedčených postupov. Je potrebné posilniť aj vedomostnú základňu v oblasti postupov ICZM v Stredozemí.

¹² KOM(2009) 147.

¹³ Protokol o integrovanom riadení pobrežných zón Stredozemného mora podpísaný 21. januára 2008 v Madride, Španielsko.

Rozvoj integrovanej námornej politiky v oblasti Stredozemného mora by mal byť prostredníctvom konzistentnej podpory súdržného prístupu na celom rozhraní pevniny a mora orientovaný na požiadavky ekosystému novým podnetom na využívanie možností ICZM.

Komisia:

- poskytne prostredníctvom webovej stránky zoznam nástrojov ICZM, osvedčených postupov a prípadových štúdií s cieľom podporiť ich realizáciu;
- podporí v rámci siedmeho rámcového programu (7. RP) rozvoj vedomostnej základne v oblasti ICZM v Stredozemí s osobitným zameraním na medzinárodnú spoluprácu;
- preskúma možnosti posilnenia väzby medzi morom a pevninou, najmä prepojením plánovania na pevnine a v oblasti mora prostredníctvom opatrení NPP navrhnutých v oddiele 4.1.

4.3. Uľahčenie konania založeného na poznatkoch

Rozvoj udržateľného námorného hospodárstva a účinné riadenie v oblasti pobrežia si vyžaduje politiky založené na najlepších dostupných vedeckých poznatkoch.

Na vyhodnotenie environmentálneho stavu našich morí a prípadných výnosov z prírodných zdrojov je potrebný pravidelný zber základných údajov. Komisia bude aj naďalej presadzovať význam vedeckých odporúčaní a zberu údajov v rámci realizácie spoločnej rybárskej politiky a uplatňovania právnych predpisov v oblasti ochrany životného prostredia v Stredozemí. Preskúma sa aj ďalšia spolupráca na zbere základných údajov s krajinami v Stredozemí, ktoré nie sú členmi EÚ, prostredníctvom spoločných programov a budovania kapacít.

Cieľom nedávno predloženej stratégie EÚ pre morský a námorný výskum¹⁴ je zlepšiť účinnosť a excelentnosť stimulovaním integrovaného úsilia v oblasti výskumu. V rámci stratégie sa zároveň uznáva význam prehlbovania medzinárodnej vedeckej spolupráce ako významného nástroja integrovaného riadenia námorných činností v spoločných moriach. Jej uplatňovanie v Stredozemí bude základom zlepšovania integrovaného riadenia. Posilnená infraštruktúra morského výskumu, integrované úsilie v oblasti výskumu a vývoja technológií prostredníctvom námorných zoskupení a technologických platforiem a synergie medzi členskými štátmi a regiónmi sú potrebné na hľadanie súdržných riešení týkajúcich sa využívania všetkých hospodárskych možností našich morí v rámci prístupu založeného na požiadavkách ekosystému. Predovšetkým by sa malo rozvíjať multidisciplinárne skúmanie morského dna, ktoré môže pomôcť pochopiť a monitorovať riziká vzniku tsunami.

¹⁴

KOM(2008) 534.

Komisia okrem toho pripravuje zriadenie európskej námornej monitorovacej a dátovej siete (EMODNET), aby sa zlepšila vedomostná infraštruktúra a prekonalí prekážky získavania, sprístupňovania a využívania údajov. Pripravuje sa vydanie európskeho atlasu morí s cieľom zvýšiť informovanosť a vytvoriť spoločnú námornú identitu v pomoriach. Tieto nástroje sa budú vzťahovať na celé pomoria.

Komisia:

- bude venovať osobitnú pozornosť Stredozemiu pri zriaďovaní integrovanej námornej siete ERA-NET (sieť európskeho výskumného priestoru), ktorej cieľom bude prehĺbiť spoluprácu medzi členskými štátmi v oblasti morského výskumu;
- stanoví dlhodobý strategický rámec vedeckej spolupráce v celej oblasti Stredozemného mora umožňujúci rozvoj spolupráce v oblasti morského výskumu na základe štruktúrovaného programu, ktorý zohľadňuje spoločne stanovené ciele;
- začne vyvíjať značné úsilie v rámci 7. RP EÚ týkajúce sa mnohotematického výskumu so zameraním na integrovanie poznatkov o Stredozemnom mori do všetkých príslušných vedných disciplín.

4.4. Integrovaný dozor v záujme bezpečnejšieho a zabezpečeného námorného priestoru

Dozor nad námornými činnosťami a operáciami je potrebný na úspešné riadenie námorných činností a na prekonanie hlavných problémov bezpečnosti a zabezpečenia Stredozemia.

Dôsledné uplatňovanie právnych predpisov EÚ v oblasti námornej bezpečnosti zo strany členských štátov EÚ a budovanie kapacít námorných administratív a prístavných orgánov v partnerských krajinách v Stredozemí sú nevyhnutné na predchádzanie nehodám a znečisťovaniu z lodí vrátane nelegálneho vypúšťania ropy. Regionálny projekt SAFEMED v oblasti námornej bezpečnosti a ochrany morského prostredia, ktorý financuje EÚ, prispieva k zaplňaniu regulačných a štrukturálnych medzier medzi členskými štátmi a partnerskými krajinami v Stredozemí. Okrem toho Komisia navrhne, aby Európska námorná bezpečnostná agentúra (EMSA) nadviazala technickú spoluprácu s partnermi v Stredozemí vrátane prípadov havarijného znečistenia poskytnutím plavidiel na jeho odstránenie¹⁵. Pokiaľ ide o dozor nad pohybom lodí, zväži sa prípadné rozšírenie regionálneho servera automatického identifikačného systému pre Stredozemie.

V posledných rokoch zvýšila agentúra Frontex svoju podporu členským štátom v Stredozemí, ktoré sú vystavené mohutnému tlaku nepravidielných migračných tokov¹⁶. Komisia podporí prostredníctvom dialógu a finančnej pomoci poskytnutej

¹⁵ KOM(2009) 301.

¹⁶ Európska rada zdôraznila na svojom zasadnutí z 19. júna 2009 svoje obavy z nelegálneho prisťahovalectva, pričom uviedla, že „posledné udalosti z Cypru, Grécka, Talianska a Malty upozorňujú na to, že je naliehavé posilniť úsilie zamerané na účinné predchádzanie nelegálnemu prisťahovalectvu a boj proti nemu na južnej námornej hranici EÚ...“.

partnerským krajinám v Stredozemí ich účasť na činnostiach, ktoré v tejto oblasti koordinuje agentúra Frontex. Čo sa týka boja proti pašovaniu drog po mori, v rámci Morského analytického a operačného centra pre boj proti nezákonnému obchodovaniu s drogami (MAOC-N) a *Centre de Coordination pour la Lutte Anti-Droge en Méditerranée* (CeCLAD-M) prebieha zintenzívnená spolupráca.

Doteraz sa však námorný dozor vykonával sektorovým spôsobom, ktorý sa vyznačoval tým, že štáty a jednotlivé orgány získavali rovnaké údaje. Jedným z kľúčových cieľov integrovanej námornej politiky je v tejto súvislosti integrácia námorného dozoru prostredníctvom podpory výmeny informácií a prehlbovania spolupráce medzi vnútroštátnymi orgánmi zodpovednými za monitorovanie mora a dozoru nad ním¹⁷ bez toho, aby tým boli ovplyvnené ich úlohy a kompetencie stanovené v právnych predpisoch EÚ a jednotlivých štátov. Týmto spôsobom sa môže zvýšiť nielen celková úroveň dozoru z hľadiska zhromažďovania a spracovávaní informácií, čím sa umožní lepšie koordinovať reakcie na mori alebo v prístavoch, ale sa môžu aj znížiť náklady prostredníctvom využitia nevyužitých úspor z rozsahu. Účasť partnerských krajín v Stredozemí na integrácii námorného dozoru treba ďalej zvážiť.

Komisia :

- začína realizovať pilotný projekt na zlepšenie spolupráce orgánov členských štátov Stredozemia zodpovedných za monitorovanie námorných oblastí, námorný dozor a výmenu informácií medzi prístavnými orgánmi;
- v rámci nadchádzajúceho oznámenia predloží súbor zásad integrovaného námorného dozoru EÚ s cieľom postupného prechodu zo sektorového na integrovaný prístup k námornému dozoru na úrovni EÚ a jednotlivých štátov.

5. ZÁVER

Výzvy, ktorým čelí oblasť Stredozemného mora, si vyžadujú spoločné a predovšetkým integrované reakcie pevne zakotvené v zdokonalenom riadení námorných záležitostí. Platí to predovšetkým z hľadiska čoraz vyššieho dopytu po prírodných zdrojoch a tlaku na morské prostredie, ako aj neustálej potreby rastu a pracovných miest v námorných sektoroch a prímorských regiónoch.

Integrovaný prístup k námorným záležitostiam by samozrejme nemal oslabovať nástroje a ciele, ktoré boli určené na dosiahnutie pokroku v určitých námorných oblastiach. Jeho cieľom je naopak ponúknuť potrebnú medzisektorovú perspektívu riadenia a súvisiace nástroje, aby bolo možné minimalizovať negatívne vplyvy a optimalizovať účinnosť a výsledky.

Komisia preto vyzýva Radu a Európsky parlament, aby:

- schválili ciele a opatrenia uvedené v tomto oznámení;
- podporili navrhnutý prístup v rámci svojich kompetencií.

¹⁷

SEK(2008) 2737 a KOM(2008) 68.